

TURKEY RIGHTS MONITOR

Sayı 150 | 1-7 Mayıs 2023

(İlgili kaynakların linkleri İngilizce versiyonda yer almaktadır.)

KEYFİ GÖZALTI VE TUTUKLAMALAR

Hafta boyunca savcılar en az 69 kişi hakkında Gülen hareketiyle irtibatlı oldukları gerekçesiyle gözaltı kararı verdi. Birleşmiş Milletler Keyfi Tutuklama Çalışma Grubu (WGAD) tarafından Ekim 2020'de yayımlanan bir görüş belgesinde söz konusu grupla bağlantılı olduğu iddia edilen kişilerin geniş çaplı ve sistematik olarak hürriyetinden mahrum bırakılmasının insanlığa karşı suç teşkil edebileceği belirtildi. Derneğimiz 15 Temmuz darbe girişiminden bu yana gerçekleşen Gülen hareketi bağlantılı toplu gözaltı uygulamalarını detaylı bir veritabanı vasıtasıyla sistematik olarak kayda geçirmektedir.

ZORLA KAYBEDİLMELER

Hafta boyunca, 2016-2018 yılları arasındaki olağanüstü hal döneminde görevinden ihraç edilen ve 6 Ağustos 2019 tarihinde ortadan kaybolduğu ihbar edilen eski kamu çalışanı Yusuf Bilge Tunç'tan bir haber alınamadı. Tunç'un ortadan kaybolması 2016 yılından bu yana yaşanan ve Türk hükümetinin dahil olduğuna dair güçlü bulgular içeren bir dizi zorla kaybedilme vakasının son örneklerinden biri oldu.

TOPLANTI VE ÖRGÜTLENME ÖZGÜRLÜĞÜ

1 Mayıs: İstanbul'da 1 Mayıs gösterilerine müdahale eden polis en az 239 kişiyi gözaltına aldı.

2 Mayıs: Edirne'de Yeşil Sol Parti (YSP) seçim etkinliğine müdahale eden polis yedi parti üyesini gözaltına aldı.

4 Mayıs: İstanbul'da bir Kürt sokak müzisyeninin katledilmesiyle ilgili olarak düzenlenen protestoya müdahale eden polis iki kişiyi gözaltına aldı.

4 Mayıs: Ankara'da sol görüşlü bir partinin seçim etkinliğine müdahale eden polis dokuz kişiyi şiddet kullanarak gözaltına aldı.

4 Mayıs: Adana'da Yeşil Sol Parti (YSP) seçim etkinliğine müdahale eden polis 14 kişiyi gözaltına aldı. Gözaltına alınan kişiler ertesi gün serbest bırakıldı.

4 Mayıs: İstanbul'da Yeşil Sol Parti (YSP) tarafından organize edilen gösteriye müdahale eden polis 15 kişiyi gözaltına aldı.

6 Mayıs: İstanbul'da 90'lı yıllarda gözaltında kaybolan kişiler için adalet talebiyle düzenlenen gösteriye müdahale eden polis 24 kişiyi gözaltına aldı.

7 Mayıs: İstanbul'da düzenlenen bir mitingin ardından dört kişi PKK ile ilişkilendirilen sarı, kırmızı ve yeşil renklerinde bileklikler taktıkları gerekçesiyle gözaltına alındı.

İFADE VE BASIN ÖZGÜRLÜĞÜ

3 Mayıs: Ankara'daki bir mahkeme, geçtiğimiz hafta Kürt siyasi gruplara yönelik gerçekleştirilen geniş çaplı operasyonlar kapsamında gözaltına alınan gazeteciler Dicle Müftüoğlu, Sedat Yılmaz, Erol Balcı, Abdurrahim Tanyeli ve Ramazan Debe'nin tutuklanmasına hükmetti.

3 Mayıs: Tekirdağ'da polis, sosyal medyada terör örgütü propagandası yaptıkları gerekçesiyle Emircan Bozkurt ve Ömer Köker adlı iki kişiyi gözaltına aldı. Söz konusu kişiler ertesi gün çıkarıldıkları mahkemece tutuklandı.

3 Mayıs: Şırnak'ta polis, aralarında 15 yaşında bir çocuğun da bulunduğu yedi kişiyi terör örgütü propagandası yaptıkları gerekçesiyle gözaltına aldı.

3 Mayıs: Sınır Tanımayan Gazeteciler (RSF) tarafından yayımlanan 2023 Dünya Basın Özgürlüğü Endeksi'nde Türkiye 180 ülke arasında 165. sırada yer aldı. Bu yılki sıralamada Türkiye geçtiğimiz yıla göre 16 sıra aşağı düştü.

3 Mayıs: Yayımlanan üç aylık bir basın özgürlüğü raporuna göre Türkiye'de yılın ilk çeyreğinde en az 195 gazeteci mahkeme duruşmalarına çıkarıldı. Rapor ayrıca Türk makamları tarafından en az 187 internet haberine erişim engeli getirildiğini belirtti.

3 Mayıs: İstanbul'daki bir mahkeme, şarkıcı Gülşen Bayraktar Çolakoğlu'na imam hatip okulları hakkındaki bir yorumu nedeniyle halkı kin ve nefrete teşvik suçlamasıyla 10 aylık hapis cezası verdi ve hükmün açıklanmasını geri bıraktı.

4 Mayıs: Bitlis'teki bir mahkeme, 2020 yılında Kızılay hakkında yaptığı bir haber nedeniyle Kürt gazeteci Sinan Aygül'ü 4 ay 15 gün hapis cezasına mahkum etti.

4 Mayıs: Ankara'daki bir mahkeme, sosyal medyada iktidar partisine hakaret ettiği gerekçesiyle sivil toplum lideri Nasuh Mahruki'ye tazminat cezası verdi.

4 Mayıs: İstanbul'daki bir mahkeme, 2018 yılında Türk istihbaratı tarafından Lübnan'dan kaçırılmasının ardından gayriresmi olarak altı ay boyunca gözaltında tutulduğu ve işkence altında sorgulandığı iddia edilen Ayten Öztürk tarafından yayımlanan bir kitabın satışının yasaklanmasını ve dolaşımdaki nüshalarının toplanmasını emretti. Kitabın yazarı Öztürk hakkında İstanbul savcılar terör örgütü propagandası yapma suçlamasıyla soruşturma başlattı.

4 Mayıs: İstanbul mahkemeleri, Sağlık Bakanı'na ait bir hastanede bir çocuğun tacize uğradığı iddialarına ilişkin en az dört habere erişim engeli getirdi.

5 Mayıs: Van'daki bir mahkeme, ilde 2021 yılında askerler tarafından iki Kürt köylüye işkence edildiği iddialarını haberleştiren gazeteciler Ferhat Çelik ve İdris Yayla'ya ayrı ayrı 1 yıl 3 ay hapis cezası verdi.

5 Mayıs: İstanbul'daki bir mahkeme, il belediyesinin iktidar partisi yönetiminde olduğu dönemden kalma borçları nedeniyle icra takibiyle karşı karşıya olduğu

iddialarını haberleştiren gazeteci Bülent Mumay'ı sekiz ay hapis cezasına mahkum etti.

5 Mayıs: İstanbul'daki bir mahkeme, cumhurbaşkanının akrabalarına ait bir şirketin borçları nedeniyle icra takibine uğradığı iddialarına ilişkin en az üç habere erişim engeli getirdi.

6 Mayıs: İstanbul'daki mahkemeler tarafından verilen farklı kararlarda, cumhurbaşkanına yakın bir kişinin ifşaatlarda ve yolsuzluk iddialarında bulunduğu beş YouTube videosu ile bir Twitter hesabına erişim engeli getirildi.

7 Mayıs: İstanbul'da polis, yurtdışından ülkeye gelen akademisyen Berk Esen'i 2020 yılında attığı bir tweet nedeniyle kısa süreli olarak gözaltına aldı.

7 Mayıs: İstanbul'da polis, gazeteci Banu Acun'u gözaltına aldı. Acun aynı gün serbest bırakıldı.

YARGI BAĞIMSIZLIĞI VE HUKUK DEVLETİ

5 Mayıs: Basında yer alan haberlerde, Kürt siyasi hareketine yönelik geniş çaplı operasyonlarda gözaltına alınan kişiler arasında dört avukatın yer aldığı duyuruldu.

KÜRT AZINLIK

2 Mayıs: İstanbul'da polis, Kürt siyasi hareketine yönelik soruşturmalar kapsamında 32 kişiyi gözaltına aldı.

3 Mayıs: Ankara'daki bir mahkeme, geçtiğimiz hafta Kürt siyasi gruplara yönelik gerçekleştirilen geniş çaplı operasyonlar kapsamında gözaltına alınan gazeteciler Dicle Müftüoğlu, Sedat Yılmaz, Erol Balcı, Abdurrahim Tanyeli ve Ramazan Debe'nin tutuklanmasına hükmetti.

4 Mayıs: İstanbul'da Cihan Aymaz adlı Kürt sokak müzisyeni, Türk milliyetçisi bir şarkıyı söylemeyi reddettiği için bıçaklanarak öldürüldü.

4 Mayıs: Bitlis'teki bir mahkeme, 2020 yılında Kızılay hakkında yaptığı bir haber nedeniyle Kürt gazeteci Sinan Aygül'ü 4 ay 15 gün hapis cezasına mahkum etti.

5 Mayıs: Van'daki bir mahkeme, ilde 2021 yılında askerler tarafından iki Kürt köylüye işkence edildiği iddialarını haberleştiren gazeteciler Ferhat Çelik ve İdris Yayla'ya ayrı ayrı 1 yıl 3 ay hapis cezası verdi.

5 Mayıs: İçişleri Bakanı Süleyman Soylu, basına verdiği bir mülakatta, Kürt çoğunluklu illerde seçilmiş belediye başkanlarının görevden alınması ve yerlerine hükümete yakın kayyumların atanması uygulamasının cumhurbaşkanı Recep Tayyip Erdoğan'ın talimatıyla gerçekleştirildiğini açıkladı.

7 Mayıs: İstanbul'da düzenlenen bir mitingün ardından dört kişi PKK ile ilişkilendirilen sarı, kırmızı ve yeşil renklerinde bileklikler taktıkları gerekçesiyle gözaltına alındı.

CEZAEVİ KOŞULLARI

5 Mayıs: Denizli'deki bir cezaevi yönetimi, Türkiye'deki cezaevi koşullarına ilişkin olarak yayımlanan bir sivil toplum kuruluşu raporunun cezaevine girmesine izin vermedi.

MÜLTECİLER VE GÖÇMENLER

4 Mayıs: Basında yer alan haberlerde, Yunanistan'dan geri itilen iki çocuk annesi Rümeysa Som'un Türk makamları tarafından tutuklandığı duyuruldu. Gülen hareketiyle irtibatlı olma suçlamasıyla yargılanan Som, kendisine 8 yıl hapis cezası verilmesinin ardından Türkiye'den kaçma girişiminde bulunmuştu.

İŞKENCE VE KÖTÜ MUAMELE

4 Mayıs: Ankara'da polis, sol görüşlü bir partinin seçim etkinliğine müdahale sırasında dokuz kişiyi gözaltına alırken orantısız şiddet kullandı ve bir kişinin yaralanmasına neden oldu.

4 Mayıs: İstanbul'da polis, bir Kürt sokak müzisyeninin katledilmesine karşı düzenlenen protesto sırasında gözaltına aldığı Aydın Koçuk ile Mehmet İktö'ya fiziksel kötü muamelede bulundu. Mağdurların maruz kaldıkları şiddet nedeniyle yaralandığı duyuruldu.

6 Mayıs: Ağrı'daki bir cezaevi yönetimi, hükümete yönelik eleştirilerinin ardından tutuklanan dini grup lideri Alparslan Kuytul'a, eşiyle telefon görüşmesi sırasında "Allah bu diktatörlükten milletimizi kurtarsın" dediği gerekçesiyle üç gün hücre cezası verdi.

6 Mayıs: Hatay'da jandarmalar, Yeşil Sol Parti'ye (YSP) ait bir seçim aracını durdurarak içeride bulunan kişilere fiziksel saldırıda bulundu.

KADIN HAKLARI

4 Mayıs: Aylık cinsiyet bazlı şiddet raporlarına göre Nisan ayında 24 kadın erkekler tarafından öldürüldü ve en az 56 kadın şiddete maruz kaldı.